

NaturErhvervstyrelsen
Att. Souschef Anne-Kathrine Mandrup
Center for Planter
Nyropsgade

Dato: 14.11.2013

Re. Nyordning vedr. Herkomstcertificering af nordmannsgranfrø fra Georgien.

Baggrunden.

NaturErhvervstyrelsen har de senere år flere gange i Det Rådgivende Udvalg for Frø og Planter påpeget behovet for ændringer i den nuværende ordning for herkomstcertificering af importeret nordmannsgranfrø fra Georgien. Problemet er, at de gældende reguleringer for international handel med forstligt formeringsmateriale ikke omfatter nordmannsgranfrø. Der åbnes dog for, at de enkelte lande kan etablere deres egen ordning for certificeringen af bl.a. nordmannsgranfrø, og det har Danmark gjort af hensyn til den betydning for planteskoler og juletræsproduktion, nordmannsgranfrøet har. Dermed er den danske ordning indenfor rammerne af den gældende internationale regulering på området. Når der så nu meldes ud om behov for ændringer, skyldes det problemer for de georgiske myndigheder med at opfylde de krav til dokumentation af de frøpartier, de internationale regler, her først og fremmest OECD-reglerne, forudsætter for at importlandets myndigheder kan lægge det til grund for en national herkomstcertificering.

Der har gennem årene været gjort forskellige forsøg fra Plantedirektoratets / Styrelsens side på, at få de georgiske myndigheders praksis på herkomstkontrolområdet til i det mindste at nærme sig de krav OECD-reglerne stiller. Det første forsøg blev gjort i 1996 og førte til, at de georgiske myndigheder anvendte OECD's formular for dokumentation af formeringsmateriale. Det førte ikke til den nødvendige, tilhørende ændring 'i marken', og faldt sammen også på brugen af formularen ved en omlægning af ressortområderne i den georgiske regering i 1999. Andet forsøg var i 2003, hvor det var lykkedes at få den georgiske regering til at anmode om medlemskab af OECD-ordningen. Besøg af en delegation fra OECD kunne ikke overbevise om den nødvendige seriøsitet, hverken i organisering eller vilje, hos de georgiske myndigheder og ansøgningen blev afslået. Et besøg året efter, i 2004, af en delegation fra Plantedirektoratet med en repræsentant også fra den daværende Juletræsdyrkerforening, nu Danske Juletræer, var finansieret af PAF-midler og foregik i høstperioden. Derved fik man indblik i, hvordan koglehøsten foregik, herunder de forskelle, der var mellem de forskellige firmaer og aktørers måde at arbejde på og dermed varetage opgaven med både at dokumentere og reelt at sikre korrekt oprindelse på det frø, man indsamlede kogler til. Rejsens resultater blev fremlagt for branchens aktører og organisationer i en rapport, der blev forelagt og diskuteret på et dertil indkaldt møde. Rejse og rapport førte efterfølgende ikke til nogen ændringer i kravene til den dokumentation, der fulgte det georgiske nordmannsgranfrø og dermed til grundlaget for den gældende herkomstcertificering. Kravet om ændringer

Det er så det, der sker nu. Udspillet fra Styrelsen i den seneste udgave til det nylige møde i Udvalget var, at der 'ikke er grundlag for en fortsættelse af den nuværende danske certificering af frø af Abies nordmanniana fra Georgien'. Styrelsen forelagde et alternativ i form af en 'mulig selvstændig certificeringsordning uden for bekendtgørelsens område og varetaget af styrelsen på baggrund af dokumentation fra importørerne'. Det er indhold i og krav til en sådan selvstændig certificeringsordning, vi vil skitsere i det følgende.

Bærende hensyn bag en nyordning

1. Forankringen af nyordningen.

Det er afgørende for erhvervet, i første række planteskoler men også juletræsproducenter, at der findes en i forhold til erhvervet neutral, udenforstående og samtidig autoritativ instans, der med vægt og troværdighed kan træde ind og erstatte den hidtidige statslige herkomstcertificeringsordning, og navnlig gøre dette med en samtidig afgørende styrkelse af det

dokumentationsgrundlag for korrekt oprindelse, alt importeret frø fra Georgien kommer til Danmark med og dermed skabe det grundlag, der har manglet for den hidtidige herkomstcertificering. Focus i kæden fra frø til færdigt juletræ er på frøet, fordi det bærer de genetiske, for en vellykket juletræsproduktion, potentielt helt afgørende parametre, og fordi frøet til denne juletræsproduktion i afgørende grad 'produceres' i og leveres fra et fantastisk, demokratisk land, der desværre helt mangler troværdige regler, procedurer og myndigheder med vilje til at sikre dette frø's korrekte oprindelse. Den sikring må derfor leveres af dem, der henter frøet til Danmark, frøfirmaerne, der må indgå i et samarbejde med en uafhængig organisation om at sikre, at der arbejdes i henhold til anerkendte regler for frøindsamling, håndtering, klængning og opbevaring, og at man herved er underlagt kontrol for overholdelse af en hertil godkendt, uafhængig og professionel audit- eller prøvningsorganisation. Hvis NaturErhvervstyrelsen kan finde en formel, hvorved den kan påtage sig opgaven som forankringspunkt for denne nyordning vil det være ideelt, ikke mindst fordi man så organisatorisk fortsat kunne forene oprindelseskontrollen med frøet og den velkendte drifts- og sundhedskontrol af planteskolerne. Det vil sikre varetagelse af et for især planteskolerne meget afgørende hensyn.

2. Formalisering af nyordningen

For at en nyordnet certificeringsordning kan opfylde sit formål, må de oplysninger om frøets oprindelse, der fra og med høst 2014 følger med hvert parti nordmannsgranfrø, hvile på et sikkert fundament og dermed bryde afgørende med den hidtidige situation. Det udelukker så de georgiske myndigheder fra at have en rolle i tilvejebringelsen af den dokumentation for frøets oprindelse, dette nye system vil være sat i verden for at yde. Frøhøst og videre håndtering til eksport af enten frø eller kogler vil naturligvis skulle overholde georgisk lovgivning og heraf afledte regler for høst, afgifter og nationale eksportbestemmelser. Men omdrejningspunktet for nyordningen er som nævnt samarbejde mellem den instans, hvor ordningen er forankret, potentielt NaturErhvervstyrelsen og de frøfirmaer, der professionelt driver indsamling i Georgien af og international handel med nordmannsgranfrø. Og det vil være et vilkår for at opnå den nye 'certificering' af sit til Danmark importerede nordmannsgranfrø, at det er indsamlet og videre håndteret i overensstemmelse med kravene i nyordningen, og at dette kan dokumenteres på den måde, ordningen kræver.

Formaliseringen af ordningen med opstilling af de krav, ordningen stiller til høst og videre håndtering af frøet til eksport fra Georgien bør samles i en generel forskrift, der dels indeholder de grundlæggende krav til gennemførelse af koglehøsten og til den videre håndtering af kogler og frø og dels formulerer opgaven for den uafhængige kontrol, der skal sikre overholdelsen af de opstillede krav til processen fra høst til eksport. Et udkast til indholdet i en sådan generel forskrift findes vedlagt som Bilag til denne skrivelse.

3. Implementeringen af ordningen bør være fleksibel

Hvert firma udformer på grundlag af kravene i den generelle forskrift sin egen indsamlingsforskrift. Den tilstilles den danske organisation, der varetager administrationen af nyordningen og udstedelse af de nye 'certifikater' med henblik på at opnå en godkendelse af firmaets ordning som værende i overensstemmelse med eller dog opfylder kravene i den generelle forskrift. Ved forelæggelsen af udkastet til firmaforskrift skal relationen mellem det firma, der vil importere frøet til Danmark og ønsker at opnå det nye 'certifikat' og dets georgiske partner eller operatør være klarlagt, så det ved stillingtagen til firmaets forslag til egenordning kan tages med i overvejelserne, om det importerende firma har organisation, økonomisk og mandskabsmæssig styrke og erfaring, der gør dets evne til at sikre en effektiv implementering af den foreslåede egenordning og dermed overholdelse af den generelle forskrift sandsynlig. Når firmaets forskrift er godkendt af den administrerende organisation som grundlag for firmaets indsamlinger, offentliggøres både godkendelsen og selve ordningen på organisationens hjemmeside.

4. Finansieringen og problemer for konkurrencesituationen på EU-plan.

Det udkast til den generelle forskrift, der er vedlagt i bilaget til dette brev og ved en gennemførelse vil blive et vilkår for de individuelle firmaforskrifter, er givet noget omkostningstungt. Vurderingen er, at der skal en kulturændring til med hensyn til at få en reel

oprindessikkerhed taget alvorlig, ikke blot blandt georgiske partnere og selskaber og blandt tyske og andre EU-baserede importører, der ikke vil melde sig til denne ordning i det hele taget, men også blandt importører, der henter georgisk nordmannsgranfrø til Danmark. Den kulturændring kan kun gennemføres, hvis det i en periode, fx. frem til fornyelse af de nuværende licenser, bliver gjort helt tydeligt, at man kun kommer igennem og får sit stempel på 'certifikatet', hvis dokumentationen for overholdelsen af ordningen er virkelig overbevisende. Her kommer den administrerende organisation virkelig på prøve – og man må ærligt sige, at de historiske erfaringer her ikke er opmuntrende. Problemet er, at den kan opleve sig klemt mellem hensynet til de regler, man skal administrere som del af en meget stærk dansk forvaltningsmæssig tradition og så det erhverv, man også skal betjene, herunder at underkendelse af en frøvirksomheds importpapirer typisk vil være endog økonomisk særdeles alvorligt for virksomheden og, at en meget absolut fortolkning af regler i forhold til den foreliggende sag kan gøre konkurrencen på frømarkedet (for) lille til skade for planteskolerne. Skal nyordningen blive til gavn og tjene det erklærede formål om at skaffe det grundlag for certificering, man hidtil har savnet, så må der være vilje og 'guts' til at sætte den nævnte kulturændring effektivt igennem. Ellers ender det som vinduespynt.

Når ændringen er sat – stærkt men også fair, - igennem, vil egenkontrol kombineret med klare krav til kvaliteten af egen-dokumentationen kunne erstatte meget af den eksterne kontrol – eller rettere, den eksterne kontrol vil kunne fokusere på kontrol af egenkontrol i stedet for at udføre den fysiske kontrol selv. Det vil allerede være tilfældet, hvor firmaer har en internationalt anerkendt certificering etableret og dermed forpligtet på en omfattende egen-dokumentation af alle sider af firmaets aktiviteter, som så gennemkontrolleres ved de årlige, eksterne audits. Her vil mange af de krav, der ligger i den generelle forskrift allerede være indeholdt i de krav til dokumentation, som certificeringen kræver. L & A har som bekendt en ISO-Certificering af vores indsamlinger, idet vores georgiske partner og leverandør af vort frø, i meget nært samarbejde med os, blev ISO-certificeret i sommeren 2012 på baggrund af 2 års intensive forberedelser. Bemærkningerne ovenfor om overgang fra selv at kontrollere til at kontrollere egenkontrollen og dens kvalitet skal ikke forstås som et forsøg på at undtage L&A og vores partner for nyordningen. Det må komme an på en konkret vurdering af den administrerende organisation, hvor langt man kan gå i denne retning. Men som generel ambition og reel mulighed efter at nyordningens krav er sat igennem er det både en realistisk og rigtig vej.

Nyordningen vil, ligesom den hidtidige ordning har været, blive et rent dansk fænomen – det er faktisk samtidig hele pointen med at have den. Vore planteskolers nordmannsgranplanter er de eneste i den ganske verden, der er underlagt en seriøs extern kontrol for oprindelse, korrekt omgang med og dokumentation for plantepartiernes oprindelse og for sundhed. Det betyder, at vi som frøhandlere havner i en svær situation på det europæiske marked, for vi kommer til at skulle betale til og for en ordning, som ingen uden for Danmark vil honorere med et pristillæg for frøet. Vi kommer dertil nemt i den situation også herhjemme, at pristryk i konkurrencen kan gøre det umuligt at få omkostningerne ved at deltage i ordningen bare nogenlunde dækket ind ved en – beskeden – andel i merpris, planteskolerne på grund af nyordningens eksistens kan opnå for planterne. Dette er ikke økonomisk 'piveri' eller et forsøg på at slippe udenom at betale, men et udtryk for en meget reel og realistisk situation, vi kan have i. Rimeligere ville det derfor være, hvis vi, planteskoler og frøhandlere, så solidarisk på dette her og fandt en puljeløsning til at finansiere nyordningen med. Den kan organiseres på mange måder. Det egner sig bedst til en forhandling, hvor de mange mulige løsninger og modeller kan præsenteres og diskuteres.

Afslutning.

Der er mange tilgange til et så komplekst og historisk problemfyldt område som en nyordning af certificeringen af nordmannsgranfrø fra Georgien. Er nyordningen alvorlig ment, så skal den gennemsættes med betydelig energi og uden for megen rysten på hånden. Vi ser dette oplæg som et konkretiseret udspil til en forhåbentlig frugtbar diskussion om ordningen og om hvordan, den kan implementeres, så det formulerede mål om et afgørende bedre grundlag for certificeringen kan nås og på en sådan måde, at den ikke bliver en alvorlig økonomisk belastning for erhvervet.